

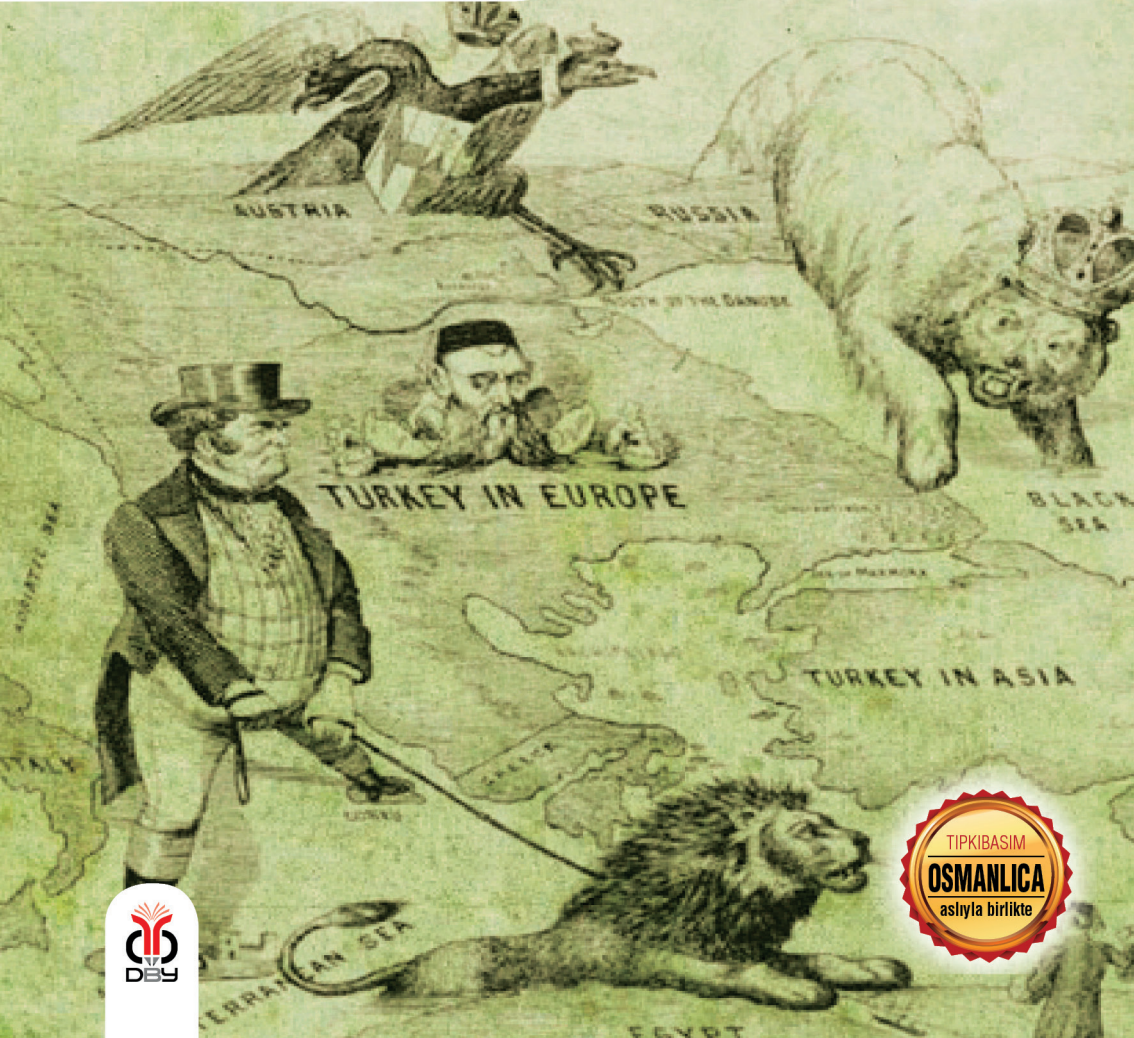
CHARLES
VELLAY

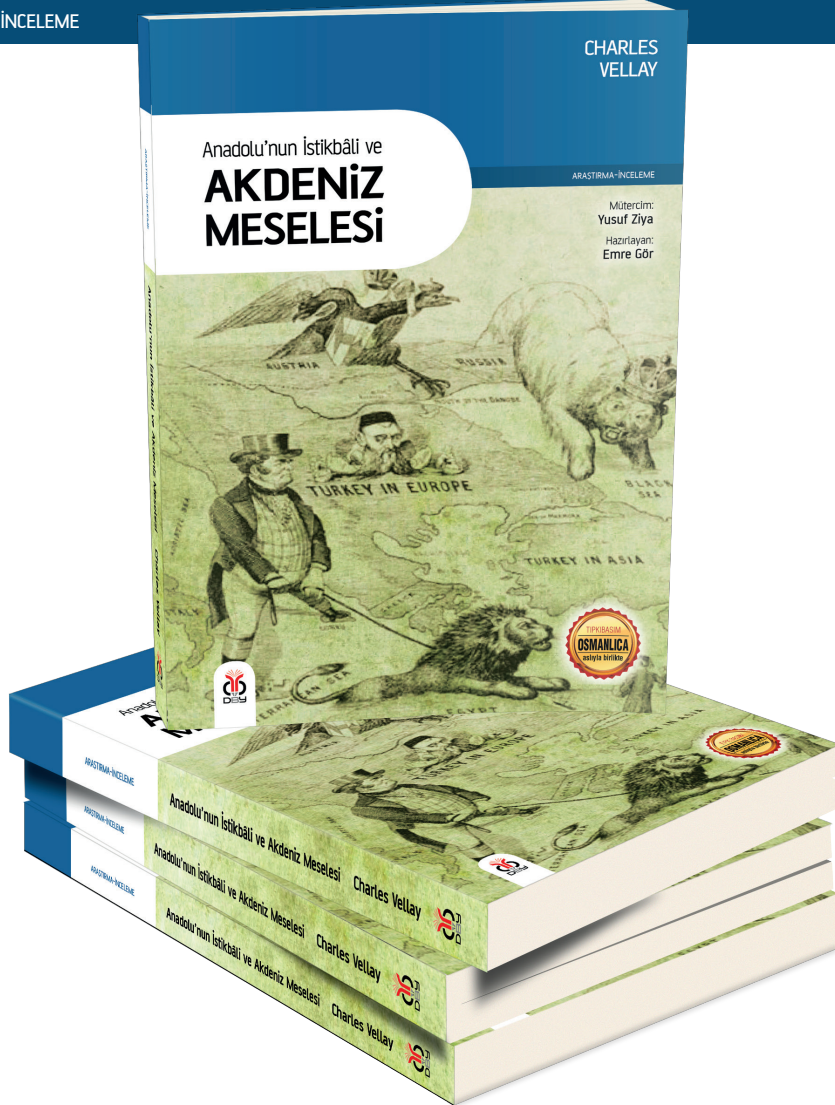
Anadolu'nun İstikbâli ve
**AKDENİZ
MESELESİ**

ARAŞTIRMA-İNCELEME

Mütercim:
Yusuf Ziya

Hazırlayan:
Emre Gör

CHARLES VELLAY

Anadolu'nun İstikbali ve AKDENİZ MESELESİ

ARAŞTIRMA-İNCELEME

Mütercim
Yusuf Ziya [Özer]

Hazırlayan
Emre Gör

© 2018, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 55

Araştırma-İnceleme: 17

ISBN 978-605-4635-54-2

Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:

İstanbul, 2018

Orijinal adı: *Le Problème Méditerranéen*

(Yayıncı: Berger-Levrault, Paris-1913)

Yazar:

Charles Vellay

Mütercim:

Yusuf Ziya [Özer]

Hazırlayan:

Emre Gör

Editör:

Ahmet Zeki İzgöer

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Mizanpaj:

M. Ali Başpehlivan

Kapak Uygulama:

Emre Güngör

Baskı/Cilt:

Birlik Ozalit

Nispetiye Mah. Birlik Sok. No: 2 Zemin Kat

Nevin Arıcan Plaza - Levent Beşiktaş / İstanbul

Tel: +90 212 269 30 00 Sertifika No: 20179

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Vellay, Charles

Anadolu'nun İstikbâli ve Akdeniz Meselesi

/ Charles Vellay ___ Mütercim: Yusuf Ziya [Özer] ___ Hazırlayan: Dr. Emre Gör

İstanbul : DBY Yayınları, 2018.

264 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 55) ___ Dizin var

ISBN 978-605-4635-54-2

1- Tarih 2- xxx 3- xxxxx

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

Tel. - Faks: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Önsöz..... 7

Anadolu'nun İstikbâli ve Akdeniz Meselesi

Metin.....15-118

İfâde 19

1. Akdeniz Meselesi 21

2. İngiliz Nokta-i Nazarı 25

3. Alman Nokta-i Nazarı 43

4. İtalya Nokta-i Nazarı 59

5. Avusturya Nokta-i Nazarı 69

6. Rusya Nokta-i Nazarı 83

7. Fransa Nokta-i Nazarı 95

Hâtîme 105

Mütâla'a-i Mütercim 109

Kitapta Yer Alan Osmanlıca Sözcüklerin

Günümüz Türkçesindeki Karşılıkları..... 119

Dizin..... 127

Tıpkıbasım..... 135-264

CHARLES VELLAY (1876-1953): Fransız bilim adamı. Özellikle yaşadığı dönemin politik ve tarihî konuları üzerine yaptığı çalışmalarla tanınır. 1953 yılında öldüğünde, geride yirmiyi aşkın eser bırakmıştır. Önemli eserlerinden biri olan *Le Problème Méditerranéen (Akdeniz Sorunu)* yayımlandığı 1913 yılında İngilizce ve Türkçeye de çevrilmiştir. Eserleri bugün dünyanın çeşitli yerlerinde devlet ve üniversite kütüphanelerinde yer almaktadır.

YUSUF ZİYA [ÖZER] (1870-1947): 1870 yılında Yozgat Akdağmadeni'nde doğdu. Hukuk öğreniminden sonra adliyede çalıştı. Bidayet Mahkemesi Savcı Yardımcılığı, Adliye Nezareti Mezhepler Müdür Yardımcılığı, Hukuk İşleri Müdürlüğü ve Deniz Ticareti Mahkeme Başkanlığı görevlerinde bulundu. 1920'li yılların son bölümünde İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Türk Hukuk Tarihi dersleri verdi. *Mukayeseli Hukuk-ı Esasiye Dersleri* isimli bir eseri vardır. Hukukçuluğunun yanında tarihçi ve siyasetçi kimliğiyle de tanınan Yusuf Ziya, Türk Tarih Heyeti'nin kurulmasına öncülük etmiştir. Albert Sorel'in *XVII. Yüzyılda Şark Meselesi ve Anadolu'nun Taksimi* ile Charles Vellay'ın *Akdeniz Meselesi* adlı yapıtlarını Türkçeye çevirerek yayımlamıştır. TBMM IV, V ve VI. Dönem Eskişehir milletvekilidir.

EMRE GÖR, 1987 yılında Manisa'da doğdu. Lisans ve doktorasını Hacettepe Üniversitesi'nde tamamladı. Osmanlı istihbarat tarihi, son dönem Osmanlıca eserler ve Osmanlı'da tehdit/tehlike algısı başlıca ilgi alanlarıdır. Çeşitli kitap, makale ve çevirileri yayımlanan yazar, adı geçen konularda araştırmalarına devam etmektedir.

Önsöz

XX. yüzyılın başlarında Büyük Güçler'in, büyük bölümü Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğinde olan Akdeniz sahillerinde hatırı sayılır çıkarları vardı. Başta Boğazlar, Anadolu, Suriye, Mısır ve Kuzey Afrika olmak üzere Akdeniz ve Ege Denizi'nin sahillerinde yer alan bu topraklar, Büyük Güçler'in siyasal, ekonomik, stratejik ve kültürel menfa'atlerinin başlıca çatışma alanıydı. Kökleri XVIII ve özellikle de XIX. yüzyıla dayanan bu menfa'atler, yeri geldiğinde iki Büyük Güç arasında anlaşmazlık ya da çatışmaya sebep olabiliyor; yeri geldiğinde ise Büyük Güçler'i aynı ittifak çatısı altında birleştirebiliyordu. Tıpkı XIX. yüzyıl boyunca periyodik aralıklarla ortaya atılan Doğu Sorunu (Şark Meselesi) krizlerinde olduğu gibi, XX. yüzyılın başlarında da Büyük Güçler'in gündemini Akdeniz Sorunu işgal ediyor ve bu sorun büyük ölçüde, 'Trablusgarp'ta olduğu gibi-zayıf bağlarla da olsa Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı olan toprakları konu ediniyordu. Büyük Güçler arasındaki siyasal ilişkilerde zaman zaman gerilim ve çekişmelere yol açan Akdeniz Sorunu, başta erken XX. yüzyılın Süper Güç'ü İngiltere ile ikinci Büyük Güç'ü Almanya olmak üzere Fransa, İtalya, Avusturya ve Rusya arasında kutuplaşmaların, daha açığı, söz konusu devletlerin daha XIX. yüzyılın

sonlarında ittifak antlaşmaları imzalayarak gruplara ayrılmalarının önde gelen sebeplerinden birini teşkil etmekteydi. Nihayet Akdeniz Sorunu, Büyük Güçler'den herhangi biri diğer Büyük Güçler'i geri planda bırakacak radikal bir adım atmadığı sürece devlet adamlarının beyanları üzerinden ya da diplomatik ilişkilerle çözülmeye çalışılan, sürüncemede kalmış bir sorun olarak görülmekteydi; ta ki Birinci Dünya Savaşı arifesine kadar.

XX. yüzyılın başlarına gelindiğinde her bir Büyük Güç'ün Orta-doğu ve Akdeniz sahillerinde özel ilgi duyduğu coğrafi alanlar ortaya çıkmıştı. Örneğin Fransa Suriye ve Lübnan'la, İngiltere Mezopotamya, Mısır (Mısır'a 1882'de yerleşmişti) ve Basra Körfezi'yle, Almanya keza Mezopotamya ve Güney Anadolu'yla, İtalya Libya (1911'de işgal edecektir) ve Güney Anadolu sahilleriyle, Rusya Boğazlar, Kuzey Anadolu ve İskenderun Körfezi'yle, Avusturya ise Makedonya, Arnavudluk ve Girit'le ilgileniyordu. Büyük Güçler ilgi duydukları bu coğrafyaları birbirlerinden korumaya büyük önem veriyorlardı. Zira -Fransa gibi- bazı Büyük Güçler'in Akdeniz dünyasındaki çıkarları diğer Büyük Güçler'den çok daha eskiydi; -Almanya gibi- bazıları ise ilgilerini daha temel çıkarlara dayandırıyorlardı. Açıkçası, XIX. yüzyılın ortalarından itibaren "hasta adam" olarak nitelendirilen, yüzyılın sonlarında ise ülkenin malî denetimini büyük ölçüde Batılılara kaptıran Osmanlı İmparatorluğu'nun, XX. yüzyılın başlarında dağılıp çökmesini engelleyen en büyük neden Büyük Güçler arasındaki bu çıkar çatışmalarıydı. Örneğin İngiltere, en büyük sömürgesi olan Hindistan'ın güvenliği adına, Akdeniz'de güçlü bir Avrupalı devlettense zayıf bir siyasal yapı olarak Osmanlı İmparatorluğu'nu görmeyi tercih ediyordu. Benzer şekilde Rusya da, en büyük emeli olan güneye, sıcak denizlere inmek adına, Boğazlar'ın güçlü bir Büyük Güç'ün eline geçmesinden önce Osmanlıların elinde kalmasını yeğliyordu. Almanya, XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı

topraklarında -demiryolu yapımı gibi- çeşitli vasıtalarla özenle ördüğü ekonomik çıkar ağlarının başka bir Büyük Güç'ün eline geçmesi ihtimalinden fevkaledede ürküyordu. Fransa, Ortadoğu topraklarındaki çıkarlarını Suriye, Lübnan ve Filistin'de diğer Büyük Güçler'den çok daha önce elde ettiği imtiyazlara dayandırmak gayretindeydi. Avusturya, bir yandan Adriyatik Denizi'nde bir liman elde etmek isteyen Sırbistan'ı frenlemeye çalışırken, diğer taraftan Selanik üzerinden Ege Denizi'ne inmek arzusundaydı. Birliğini geç tamamlayan ve emperyalizm yarışında geride kaldığını gören İtalya ise gözünü hemen karşısında yer alan Libya'ya dikmişti. Tüm bu devletler için Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasal bir yapı olarak hayatta kalması genel tercihti; zira imparatorluğun toptan dağılması Büyük Güçler arasında çatışmaya sebep olabilir ya da çok daha büyük sorunları ortaya çıkarabilirdi.

Bu şartlar altında değerlendirildiğinde Akdeniz Sorunu'na konu olan ve bu sorundan en çok etkilenen ülke Osmanlı İmparatorluğu'ydu. XX. yüzyılın başları, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk defa "hasta adam" olarak nitelendirildiği 1853 yılından beri can vermemesinin Düvel-i mu'azzama tarafından biraz da nefretle karışık merak saikiyle izlendiği bir dönemdi. Buna karşın aynı dönemde Osmanlı devlet adamları, devletin, 1856 Paris Antlaşması'yla tanınmış¹ meşru var olma hakkına sahip bir "Devlet-i mu'azzama" olduğunu kanıtlamak için yoğun bir mücadele vermekteydiler.² Öyle

¹ 1856 Paris Antlaşması'nda "Türkiye'nin toprak bütünlüğüne tecavüz telâkki edilecek her hareketin, Avrupa'nın menfa'atlerine müteallik bir mes'eale addolunacağı" özellikle vurgulanarak Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünün korunacağı ilkesi ilan ediliyordu (Paul Hourie, *Türkiye Nasıl Paylaşıldı?*, Neşr: Tüccarzade İbrahim Hilmi, Kitabhane-i İslâm ve Askerî, İstanbul 1329, s. 27).

² Selim Deringil, *İktidarın Sembolleri ve İdeoloji, II. Abdülhamid Dönemi (1876-1909)*, Çev: Gül Çağalı Güven, Doğan Kitap, İstanbul 2014, s. 151.

ki Osmanlı Devleti'nin bağımsızlık ve toprak bütünlüğü konusunda ne kadar hassas ve ısrarlı olduğu Avrupalı diplomatlara defalarca ifade edilmişti. Ülkenin toprak bütünlüğünün korunması ilkesine imparatorluğun ilk anayasası mahiyetindeki 1876 Kanun-ı Esasîsi'nde de yer verilmişti.³ Kanun-ı Esasî'nin daha ilk maddesinde Devlet-i Osmaniye'nin ülkesiyle bölünmez bir bütün olduğu belirtiliyor⁴, üçüncü maddede ise saltanat ve hilâfet hakkının Osmanlı'na ait olduğunun altı çiziliyordu⁵. Gerçi bağımsızlığın ve toprak bütünlüğünün korunması bütün devletlerin dış politikalarında temel bir ilkedir; ancak bu konu Osmanlı İmparatorluğu için özel bir önem taşıyordu. Zira yabancı devletlerin Doğu Sorunu ve XIX. yüzyıl sonlarından itibaren Akdeniz Sorunu başlığı altında Bâbiâli ile müzakere ettiği hemen her sorun Osmanlı İmparatorluğu'nun belirli bir toprak parçasını ilgilendiriyordu. Davison şu tespitinde belki de çok haklıydı: "Bâbiâli'nin pek çok potansiyel Alsace-Lorraine'i vardı".⁶ Bundan ötürü, ülkenin bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün korunması, Birinci Dünya Savaşı'na kadar imparatorluğun dış politikaya dönük temel ilkelerinden biri olacaktır. Zira Akdeniz Sorunu adı altında Büyük Güçler arasında yaşanan menfa'at çekişmeleri, ilk olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun mukadderatını etkileyecektir.

³ Roderic H. Davison, "Osmanlı Diplomasisi ve Bıraktığı Miras", *İmparatorluk Mirası, Balkanlar'da ve Ortadoğu'da Osmanlı Damgası*, Der: L. Carl Brown, Çev: Gül Çağalı Güven, İletişim Yayınları, 5. Baskı, İstanbul 2010, s. 271-272.

⁴ "Devlet-i Osmaniye memâlik ve kıta'ât-ı hâzırayı ve eyâlât-ı mümtâzeyi muhtevî ve yek-vücûd olmakla hiçbir zamânda ve hiçbir sebeble tefrik kabul etmez". (*Düstür*, "Kânûn-ı Esâsi: I. Madde", I. Tertip, cilt IV, 7 Zilhicce 1293 (23 Aralık 1876), s. 4.)

⁵ "Saltanat-ı Seniyye-i Osmaniye Hilâfet-i kübrâ-yı İslâmiye'yi hâiz olarak sülâle-i âl-i Osman'dan usûl-i kadîmesi vechile ekber evlâda âiddir". (*Düstür*, aynı yer.)

⁶ Davison, *a.g.m.*, s. 272-273.

Elinizdeki bu çalışmada, Fransız bilim adamı Charles Vellay'ın (1876-1953) 1913 yılında kaleme aldığı *Akdeniz Sorunu (Le Problème Méditerranéen)*⁷ adlı eserinin, Yusuf Ziya [Özer] tarafından aynı yıl Osmanlıca olarak yayımlanan *Anadolu'nun İstikbali ve Akdeniz Meselesi*⁸ adlı çevirisi Türkçeye aktarılarak okur ve araştırmacıların istifadesine sunulmuştur. Eser, mütercimi Yusuf Ziya'nın da belirttiği gibi Balkan Savaşları'nın hemen ardından kaleme alınmış önemli bir kitaptır. Çünkü Büyük Güçler'in ortaya attığı Akdeniz Sorunu, Osmanlı Türklerinin elinde kalan iki önemli toprak parçasının, yani Anadolu ve Suriye'nin geleceğini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle Yusuf Ziya bu önemli eseri *Anadolu'nun İstikbali ve Akdeniz Meselesi* adıyla çevirdiğini belirterek, "hiss-i vatanla yürekleri sızlayan her Osmanlı'nın bu eseri kemâl-i dikkatle" okumasını rica etmektedir.

Eserde İngiltere, Almanya, Fransa, Rusya, İtalya ve Avusturya'dan oluşan dönemin altı Büyük Güç'ünün Akdeniz üzerindeki çıkarları, emelleri, rekabetleri ve anlaşmazlıkları devlet adamlarının beyanları, belli başlı gazetelerin güvenilir haberleri gibi dönemin ana kaynaklarından doğrudan doğruya alıntılar yapılarak ele alınmıştır. Esere göre, Akdeniz Sorunu'nda rol alan ya da bu sorundan doğrudan etkilenen üç grup ülke şunlardır:

1-Akdeniz'e çıkmış olan ve bu denizdeki yerlerini güçlendirmek ya da yaymak için çaba harcayan büyük devletler (İngiltere ve Fransa gibi).

⁷ Bkz. Charles Vellay, *Le Problème Méditerranéen*, Berger-Levrault, Paris 1913.

⁸ Osmanlıca nüsha Kitabhanesi-i İntibah serisinin onuncu eseri olarak Rumî 1329 (Miladî 1913) yılında yayımlanmıştır. Eser 127 sayfadan müteşekkil olup Kitabhanesi-i İslâm ve Askerî Yayınveince Matbaa-yı Hayriye ve Şürekâsi'nde basılmıştır.

2-Doğrudan doğruya Akdeniz'le temasları olmayan, fakat herhangi bir vasıta ile Akdeniz'de etkinlik kurmaya çalışan büyük devletler (Almanya ve Rusya gibi).

3-Bu aşırı hırsların etkisi altında yok olmaya veya esaslı bir değişim geçirmeye mahkûm zayıf devletler (Osmanlı Devleti gibi).

XX. yüzyılın başlarından itibaren bütün Akdeniz siyaseti, bu üç grupta yer alan devletleri doğrudan doğruya ilgilendirmektedir. Fransa'yı Fas'a sevk edip orada İngiltere'nin muhalefetine uğramasına sebep olan; İtalya'yı Trablusgarp'a sürükleyen; İngiltere'yi Mısır'daki siyasetini gözden geçirmeye zorlayıp Doğu Akdeniz ve Suriye'de yeni arayışlara iten, Almanya ve Rusya'yı kendi harp gemilerine bu denizin yolunu açmaya giriştiren; İspanya'yı yeniden Avrupa siyasetinde yer edinmek için siyasetini ve donanmasını düzenlemeye yönlendiren; Büyük Güçler'in hırs ve tamahıyla yutulup çiğnenmemek için Balkan devletlerini birbirlerine yakınlaştıran ve nihayet istilâya mukavemet edecek siyasî ve askerî güce sahip olmadığından dolayı Türkiye'nin Avrupa'dan silinmesine sebep olan, söz konusu devletlerin Akdeniz siyasetlerinin bir sonucudur.

Müellife göre, tüm bunlara rağmen gerçekte başlı başına bir Akdeniz Sorunu mevcut değildir. Ancak, Avrupa devletlerinin her biri için ayrı ayrı birer Akdeniz Sorunu vardır. Akdeniz Sorunu'nda devletler mevcut ihtiyaçlarına göre birleşebildikleri ve bir gün tamamen müttefik görünebildikleri halde, ertesi gün birbirlerine düşman kesilebilmekteydiler. Bundan ötürü çok karmaşık ve değişken görünen bu sorunun bütün aşamalarını incelemek, belirlemek ve bütün kapsamını anlayabilmek, ilgili devletlerden her birinin görüşleri ayrı ayrı incelenmedikçe mümkün değildir. Bu nedenle yazar bu eserin amacını şu cümleyle özetlemektedir: "Gerçekte farklı evrelerden meydana gelmiş bulunan bu sorunu tamamen kapsayacak

şekilde, fakat her bir devletin bakış açısını ayrı ayrı ortaya koyarak, Avrupa diplomasisinin bulunduğu gözlem yerinden incelemek".

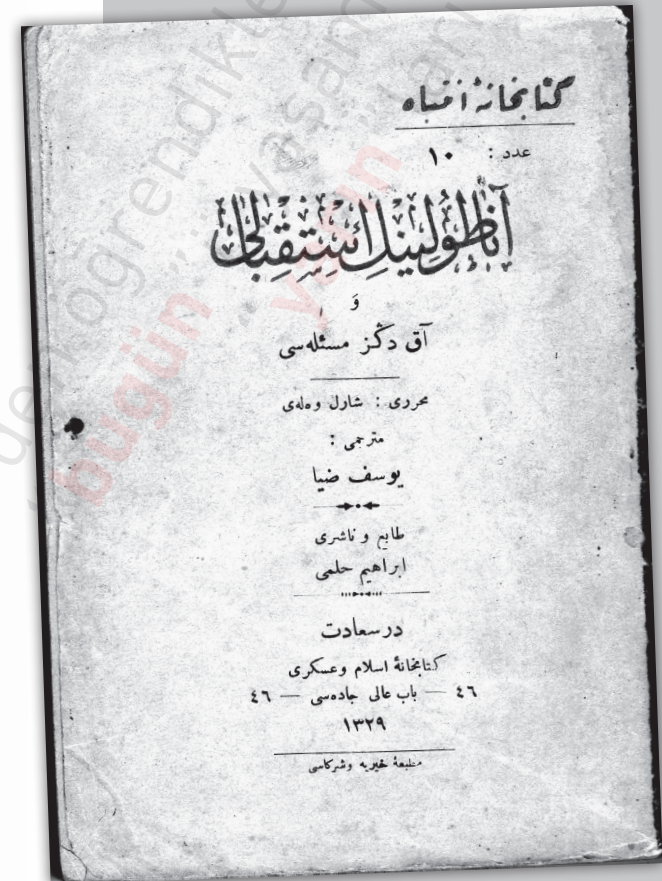
Çalışmalarımı her zaman özenle değerlendiren değerli büyüğüm ve dostum İrfan Güngörür'e müteşekkirim. Ayrıca bu çalışma vesilesiyle kendisiyle tanışmaktan büyük memnuniyet duyduğum Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Zeki İzgöer'e, çalışmanın son halini almasında önemli katkıları sebebiyle teşekkür ederim. Eserin bilim dünyasına ve konuyla ilgilenenlere faydalı olmasını dilerim.

Dr. Emre Gör
Ankara 2018

METİN

CHARLES VELLAY

Anadolu'nun İstikbâli ve Akdeniz Meselesi

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

کتابخانه انبیا

عدد : ۱۰

أَهْلُ الْوَلَدِ أَسْتَقْبَلُكَ

آق دگز مسئله سی

محرری : شارل وهلهی

مترجمی :

یوسف ضیا

طابع و ناشری

ابراهیم حلمی

در سعادت

کتابخانه اسلام و عسکری

۴۶ — باب عالی جاده سی — ۴۶

۱۳۲۹

منبعه خیریه و شرکاسی

ANADOLU'NUN İSTİKBÂLİ

VE

AKDENİZ MESELESİ

Muharriri: Charles Vellay

Mütercimi:

Yusuf Ziya

Tâbi' ve Nâşiri:

İbrahim Hilmi

Dersaadet

Kitâbhâne-i İslâm ve Askerî

Bâbiâli Câddesi – 46

1329 [1913]

Matba'a-i Hayriye ve Şürekâsı

İfâde

Balkan Muhârebesi'nin safha-i sâniyesini müteâkib Fransız muharirlerinden Charles Vellay nâm zât pek mühim bir eser neşretti. Bu eserin ismi Akdeniz Meselesi'dir. Fakat Akdeniz Meselesi demek Anadolu ve Suriye meselesi demek olduğu için bunu tercüme ile mündericâtına peydâ-yı ittilâ' etmekde en ziyâde alâkadâr olan millet-i Osmaniye'nin enzâr-ı intibâhına vaz' etmeği münâsib gördük ve devletlerin Akdeniz üzerinde te'minine çalışmakta oldukları hâkimiyet ancak Anadolu ve Suriye üzerinde ihrâz-ı hâkimiyetle kâbil ve daha doğrusu Akdeniz Meselesiyle Anadolu'nun istikbâli yekdiğerine merbût bulunduğundan esere Anadolu'nun İstikbâli unvânını ilâve etdik. Hiss-i vatanla yürekleri sızlayan her Osmanlı'nın eseri kemâl-i dikkatle mütâlaa etmesini ricâ ederiz. Hey'et-i umûmiyesi hakkındaki mütâlaamız hâtime-i kitâbdadır.

Yusuf Ziya

1

Akdeniz Meselesi

Akdeniz Meselesi Avrupa medeniyeti kadar kadîm bir mes'ele olmakla berâber güzârişgâh-ı a'sâr içinde o kadar tebeddülât ve tahavvülâta uğramışdır ki, tarihin edvâr-ı mühimmesinden her birinde başka başka şekil almış gibi zannolunur. Birkaç seneden beri vukû' bulanan hâdisâtın ona verdiği safahâtı şu evsâf-ı mümeyyize ile hulâsa etmek mümkündür:

Birincisi, zâten Akdeniz'e penceresi olan düvel-i mu'azzamanın hâlidir ki bunlar bu denizde işgâl ettikleri mevki'i tahkîm veya tevsî' için her dürlü sa'y ü gayreti tezyîd ve teksîr etmektedirler.

İkincisi, mezkûr denizle doğrudan doğruya aslâ temâsı olmayan düvel-i mu'azzama ki bunlar orada bir mâlikâne veya bir dâire-i nüfûz feth ve te'sîs etmek için her dürlü vesâiti taharrîdedirler.

Üçüncüsü, düvel-i sagîrenin hâlidir ki, bu hırs ve tama' ile taht-ı tehdîdde bulunan düvel-i mezkûre ya esaslı tahavvülâta yahud meydân-ı siyâsetden zevâl ve inhisâfa mecbûrdurlar.

Avrupa'nın on seneden beri bütün Akdeniz siyâsetine lâ-yetegayyer bir sûretde bu üç kânûn hâkimdir. Bu kânûndur ki

Hâtîme

Bu muhtelif ve yekdiğerine mu‘âriz nukât-ı nazardan bir veche-i umûmiye, bir meyelân-ı müşterek istihracı mümkün değildir. Hakikat şudur ki, Akdeniz’e ta‘alluk eden mesâlihde düvel-i mu‘azzamanın mesâ‘îsi yekdiğeriyle cidâl ederken gayr-ı müessir ve bî-taraf bir hâle gelmektedir. Osmanlı İmparatorluğu’nun hayâtını temdîd eden aynı kânûn pek çok noktalarda Akdeniz muvâzenesini ve hâl-i hâzırını idâme etmektedir. Hırs ve tama‘lar ve rekâbetler yekdiğerine ta‘âruz ve tekâbül etdiğı müddetçe muvâzene yani sulh mevcûd olacaktır. Lâkin muvâzene o kadar sebâtsiz, o kadar yek-rûzedir ki, en ehemmiyetsiz bir unsur-ı cedîdin hulûlü onu hedm ve tahrîb ile tehdîd eylemektedir. Ez-cümle Balkan hey’et-i müttefikasının muzafferiyâtı Akdeniz nokta-i nazarından dahi Şark Meselesi’ni alt üst etmiş ve Avrupa düvel-i mu‘azzamasının siyâset-i hâriciyesini tahvîle sevk ve icbâr eylemiştir. Eğer ferdâ-yı zaferde [112] Balkan hey’et-i müttefikası inhilâl edecek yerde kesb-i takviyet edip de Avrupa’nın cenûb-ı şarkisinde fa‘âl ve kavî bir imparatorluk te’sisine muvaffak olursa Akdeniz muvâzenesi muhtel olmuşdur. O vakit zarûret-i maslahatla bu muvâzene diğeri bir plan üzerine teessüs edecek ve bütün bütün haleldâr olmamak için düçâr-ı ta‘dîlât olacaktır. Yarın Rusya’nın,

Kitapta Yer Alan Osmanlıca Sözcüklerin Günümüz Türkçesindeki Karşılıkları

-A-	Bedîhi: Besbelli, apaçık
Ahvâl-i cedîde: Yeni şartlar, yeni durumlar	Beyânât: Açıklamalar
Ekalliyet: Azınlık	Beyânât-ı vâzıha: Teferruatlı açıklamalar
Akîm: Yarım, sonuçsuz, başarısız	Beyn: Ara
Aksâ-yı hudûd: Uzak hudut	Beyne’-d-düvel: Devletlerarası
Aksâ-yı Şark: Uzakdoğu	Beynelmilel: Milletlerarası
Aksü’l-amel: Tepki, reaksiyon	Beyninde: Arasında
Akvâm: Kavimler, milletler	Bî-kes: Kimsesiz
Ale’l-ıtlâk: Umumiyetle, genellikle	Bilâ-cidâl: Savaşsız, çatışmasız
Âmâl: Emeller, gayeler	Bilâ-kayd: Kayıtsız
Anâsır: Unsurlar	Bî’z-zarûre: Zaruretle
Ârî: Çıplak, boş	Bî-nihâye: Nihayetsiz
Asâkir-i muntazama: Muntazam askerler, düzenli ordu	Bî-taraf: Tarafsız
Asya-yı Suğrâ: Küçük Asya, Anadolu	Bu’d: Uzaklık
Atîk: Eski	-C-
-B-	Canhurâş: Yürek parlayan, can yakan
Ba’de’l-mevt: Tekrâr canlanma	Cây-ı suâl: Sormaya değer
	Cedel: Münakaşa

Temâyül: Eğilim, meyletme
Temellük: Kendine mâl etme
Temerküz: Bir yerde toplanma
Tenâkus: Azalma, eksilme
Tenâkuz: Çelişki, çekişme
Tenkîs: Azaltma, eksiltme
Tenmiye: Büyütmek, artırmak
Terkîb: Birleştirme, bir araya getirme
Teshîl: Kolaylaştırma
Te'sîrât: Tesirler
Tesrî': Çabuklaştırma, hızlandırma
Teşcî': Cesaret verme, cesaretlendirme
Tevakkî: Sakınma, korunma
Teveffuk: Tevkife mazhar olmak
Tevellüd: Doğma, ortaya çıkma
Tevsî': Genişletme, yayma
Tezelzül: Sarsılma
Tezkâr: Anma, hatırlatma
Tezyîd: Artırma, çoğaltma
Tûl-i müddet: Uzun müddet

-U-

Ufûl: Ölmek, ölüm

-Ü-

Ülfet: Alışma, kaynaşma
Üssü'l-bahrî: Deniz üssü
Üssü'l-harekât: Askerî harekâtın başlangıcına esas olan yer

-V-

Vaktâ ki: Ne zaman ki
Vârid: Gelen, ulaşan
Vaz' etmek: Koymak
Vekâyi': Olaylar
Vesâit: Vasıtalar
Vezâif: Vazifeler
Vifâk: Uygunluk; Bir fikir üzerinde birleşmek
Vuzûh: Açık olma durumu, açıklık

-Y-

Yekdiğer: Birbiri, ötekisi
Yek-rûze: Bir günlük, ömürsüz

-Z-

Zevâl: Yok olma, yok edilme
Zî-kudret: Kudretli, güçlü
Zîr ü zeber: Altüst

Dizin

A
 II. Abdülhamid 9
 Adalar Denizi 22, 33, 34, 48, 53,
 54, 65, 67, 69, 74, 77, 78, 80, 82,
 88, 90
 Adana 33, 44, 45, 57, 90, 91, 92
 Adriyatik 9, 48, 59, 60, 61, 63, 69,
 74, 78, 80, 82
 Afrika 7, 39, 40, 64, 65, 95, 99,
 106, 112
 Afyonkarahisar 44, 45
 Agram 70
 Ajans Wolff 52, 53
 Akdeniz 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 19,
 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 31,
 33, 35, 36, 39, 43, 44, 45, 46, 47,
 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 59,
 60, 64, 65, 67, 69, 74, 83, 84, 87,
 88, 90, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 105,
 106, 107, 109, 135
 Akka 40, 101
 Ali Bey Kâmil 34, 35, 36
 Alman(-lar) 22, 29, 43, 44, 45,
 47, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57,
 64, 70, 71, 72, 73, 77, 89, 90, 98,
 107, 113
 Almanya 7, 8, 11, 12, 22, 24, 26,
 31, 33, 41, 43, 45, 46, 47, 48, 49,
 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59,
 65, 66, 67, 72, 73, 76, 84, 88, 89,
 90, 97, 98, 100, 101, 102, 103,
 106
 Anadolu 7, 8, 11, 15, 19, 31, 34,
 44, 45, 91, 113, 117, 119, 135
 Andrea Media 79
 Ankara 13, 44
 Antivari 61, 81
 Arabî (hareketi) 37
 Arabistan 34, 36, 37, 38, 40, 66,
 100, 113
 Arnavudluk 8, 61, 62, 63, 69, 73,
 76, 77, 78, 79, 80, 81
 Asquith 30, 32

- Asya 22, 33, 34, 35, 39, 40, 43, 45, 47, 54, 55, 66, 67, 73, 74, 82, 89, 90, 100, 102, 103, 106, 109, 111, 112, 113, 119
- Asya-yı Suğrâ 34, 45, 47, 54, 55, 66, 67, 89, 90, 100, 119
- Asya-yı Türkî 22, 43, 67, 100, 103, 106
- Avam Kamarası 25, 27
- Avlonya 61, 63
- Avrupa 9, 12, 13, 21, 22, 23, 32, 35, 38, 43, 53, 54, 55, 60, 70, 73, 74, 76, 82, 83, 92, 97, 99, 100, 102, 105, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118
- Avusturya 7, 8, 9, 11, 22, 24, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 48, 49, 50, 51, 52, 54, 56, 60, 61, 63, 64, 65, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 86, 95, 97, 106
- Avusturya-Macaristan 29, 56, 60, 61, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82
- Ayasofya 118
- B**
- Bâbiâli 10, 17, 75, 85, 92, 102
- Bâbiler 106
- Bağdad 43, 44, 45, 46, 47, 54, 56, 57, 89, 90, 106
- Bahr-ı Muhîti Atlasî (Atlas Okyanusu) 26, 59
- Bahr-ı Sefid 28, 29, 33, 50, 51, 56, 88, 93, 96
- Balkan Muhârebesi 11, 19, 24, 30, 31, 38, 53, 66, 86
- Baltık Denizi 59, 83, 98
- Basra 8, 39, 106, 113
- Batum 89
- Belgrad 70, 77, 85
- Berchtold 77, 78
- Berlin 43, 49, 53, 54, 55, 67, 72, 73, 74, 75, 92
- Berliner Tageblatt* gazetesi 52
- Berlin Kongresi 75
- Berlin Mu'âhedesi 43, 73, 74, 92
- Bethmann Hollweg 76
- Beyrut 39, 40, 45, 100
- Beytullahm 113
- Bingazi 66, 107
- Birinci Dünya Savaşı 8, 10
- Bismarck 43, 51
- Bizerte 47, 64, 97, 98
- Boğa dağı 54
- Boğazlar 7, 8, 31, 33, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 99
- Bohemya 70, 71, 72
- Bompard (Fransa'nın İstanbul Sefiri) 102
- Bonapart (Napoléon) 35
- Bosfor Boğazı 85
- Bosna-Hersek 73, 74, 77, 79
- Breslau 52
- Brindisi 62
- Britanya 25, 26, 27, 29, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 50, 54, 56, 84, 96, 97
- Brüksel Kongresi 36
- Bulgaristan 65, 70, 110
- Büyük Güç(-ler) 7, 8, 9, 10, 11, 12
- Büyük Petrovârî 114
- C**
- Cebel-i Lübnan 57, 100
- Cebelüttarik 28, 30, 39, 47, 97, 98, 106
- Cermen 45, 48, 53, 71, 72
- Cezayir 98, 112
- Cezâyir-i Bahr-ı Sefid 33
- Cidde 34
- Contemporary Review* 45
- Crewe (Lord) 25, 26
- Ç**
- Çanakkale Boğazı 33, 85, 86, 87
- Çekler 70
- Çetine 81
- D**
- Daily Chronicle* 37
- Daily Ekspres* 27
- Daily Graphic* 26
- Daily Telegraph* 56
- Dalmaçya 81
- Damad Halil Paşa 114
- Débats* gazetesi 54
- Dedeâğaç 65
- Delhi 40
- Dépêche* 26, 32, 36, 53, 96, 98
- Derne 65
- Deutsche Bank 43
- Dinar 45
- Diyarbakir 44, 90
- Doğu Sorunu 7, 10, 53, 66, 86, 105
- Doukhovetsky 87, 88
- Drac 61
- Dresden 53
- E**
- Ege 7, 9, 22
- el-Ariş 35, 39, 40, 101
- el-Cezire 34, 47, 73, 90, 100
- el-Cezire Konferansı 73
- Ermeni(-ler) 90, 91, 92
- Ermenistan 33, 89, 90, 91, 92, 100
- Erzurum 44, 57, 90
- Eskişehir 44
- F**
- Fairfax Cartwright 31, 32
- Fas 12, 29, 30, 47
- Filistin 9, 34, 36, 41, 93, 100, 101
- Fiume 70
- Fortnightly Review* 36
- François Joseph 79
- Frankfurter Zeitung* 27, 50, 51, 86, 88
- Fransa 7, 8, 9, 11, 12, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 34, 37, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 47, 50, 52, 57, 59, 64, 76, 84, 91, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 112, 113
- Fransız(-lar) 11, 19, 28, 37, 39, 44, 45, 46, 50, 51, 64, 96, 97, 98, 112, 113
- G**
- Galiçya 70, 72

Genç Türkler 74
 Girid 8, 31, 32, 33, 47, 48, 65, 66, 93
 Gray Bell 45

H
 Haleb 40, 44, 46, 57, 90, 101, 102
 Hama 45
 Harput 44, 57, 90
 Hayfa 102
 Hertha 53
 Hırvatistan 72, 77
 Hırvatlar 71
 Hicaz 36
 Hindistan 8, 34, 35, 38, 40, 50, 65, 84, 106, 112
 Hollanda 112
 Hz. İsa 113

I
 Irak 113

İ
 İtilâf-ı Müselles 23, 50
 İngiliz(-ler) 25, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 39, 40, 43, 45, 51, 56, 65, 66, 84, 96, 97, 98, 112, 113
 İngiltere 7, 8, 11, 12, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 45, 48, 52, 55, 57, 64, 65, 66, 76, 78, 84, 86, 87, 88, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 106, 113
 İran 31, 34, 38, 39, 40, 89, 106
 İskenderiye 40, 65, 106

İskenderun 8, 33, 34, 40, 44, 46, 54, 56, 57, 65, 67, 89, 90, 92, 102
 İskenderun Körfezi 8, 33, 34, 44, 46, 57, 89, 90, 92
 İspanya 12, 22, 30, 59, 95
 İstanbul 9, 10, 49, 53, 66, 67, 73, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 102, 103
 İşkodra 61, 79, 81
 İtalya 7, 8, 9, 11, 12, 22, 24, 26, 27, 31, 33, 34, 37, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 72, 74, 78, 82, 84, 87, 88, 95, 97, 98, 100, 112
 İtalya-Türkiye Muhârebesi 64, 66, 84, 87
 İttifâk-ı Müselles 23, 30, 49, 50, 51, 52, 63, 65, 73, 76, 98, 122
 İttihâd-ı Mısırî (hareketi) 37
 İzmir 45, 47, 67, 90, 106

J
 Japonya 97

K
 Kafkasya 90, 91
 Kahire 35, 36, 38, 39, 97, 106
 Kalküta 40, 106
 Kanun-ı Esasî 10
 Karadağ 61, 77, 80, 81
 Karadeniz 31, 62, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 99
 Kars 85
 Katolik(-ler) 35, 39, 79
 Kavala 65

Kayalı Körfezi 54
 Keldânî 107
 Kıbrıs 31, 33, 54
 Kırkkilise 110
 Kiderlen-Waechter 49, 55
 Kitchener 35, 36, 37
 Konya 44, 90
 Kudüs 35, 39, 45, 46, 102, 106, 118
 Kumanova 110
 Kürdistan 91, 92

L
 Latin 71
 L'Eclair 32
 Libya 8, 9
 Linguetta 63
 Lokal Anzeiger gazetesi 51, 52
 Londra 31, 34, 37, 56, 91
 Lübnan 8, 9, 40, 57, 93, 100, 101, 103
 Lüleburgaz 110

M
 Macaristan 29, 56, 60, 61, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 95
 Macarlar 70, 71
 Mahmud-ı Sâni 114
 Makedonya 8, 74, 78
 Male Burnu 33
 Malta 23, 27, 28, 35, 39, 47, 64, 65, 97, 98, 106
 Marakeş 22, 96
 Maraş 57

Marshall Biberstein 73
 Maximilien Harden 54
 Meclis-i Meb'ûsân 115
 Mehmed Ali (Paşa) 35
 Mekke 34, 36
 Merakeş 49
 Mersin 44, 45, 54, 65
 Meşrûtiyet 115
 Mezopotamya 8, 47
 Mısır 7, 8, 12, 22, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 47, 65, 113
 Midilli 90
 Mitroviçe 75, 77, 81
 Mongol 31
 Musul 44

N
 Neue Freie Presse gazetesi 50
 Nikola (Karadağ Prensi) 80
 Nil 35, 40
 Nizâm-ı Cedîd 114
 Novoié Vrémia gazetesi 85

O
 Ortodokslar 35
 Osmanlı 7, 8, 9, 10, 11, 12, 19, 31, 36, 38, 43, 45, 46, 66, 67, 73, 74, 75, 78, 79, 83, 85, 88, 90, 91, 105, 109, 111, 114
 Osmanlı İmparatorluğu 7, 8, 9, 10, 45, 46, 73, 83, 90, 91, 105, 111
 Otranto Kanalı 62, 63, 69, 78, 82

P
Pancermenistler 46, 49, 72
Paris Antlaşması 9
Payas 57, 89, 106
Petersburg 81, 85, 86, 87, 88, 91, 114
Petro (Çar) 83, 114
Pierre L'Ermite 109
Poincaré 102
Portekiz 47
Port-Said 47, 48, 66
Post gazetesi 46
Progres 38

R
Raguza 70, 81
Rıfat Paşa (Paris Sefiri) 102
Roderic H. Davison 10
Rodos 54, 66, 67, 68
Roma 67
Romenler 71
Rum 114
Rumeli 116, 118
Rusya 7, 8, 11, 12, 22, 24, 30, 31, 33, 34, 40, 41, 43, 57, 59, 69, 72, 76, 78, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 114, 116

S
Samsun 89
Saseno 63
Selanik 9, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 106
Selborne (Lord) 26

Sırbistan 9, 32, 62, 69, 70, 72, 73, 76, 77, 78, 80, 81
Sırbılar 71, 76, 80
Singapur 40
Sir Edward Grey 25, 27, 30, 34, 53, 67
Sivas 44
Slavlar 70, 71, 72, 77
Slovenler 70, 71
Spada Burnu 33
Sporad adaları 33, 53, 54, 66, 67
Stampalya 54
Stettin 53
Sudan 35, 38
Sultân Mahmud 114
Sultân Selim-i Evvel 38
Suriye 7, 8, 9, 11, 12, 19, 22, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 46, 47, 56, 57, 66, 89, 90, 93, 99, 100, 101, 102, 103, 113
Süveyş Kanalı 34

Ş
Şam 45, 106
Şimâl (Kuzey) Denizi 26, 59, 97, 125

T
Tag gazetesi 54
Tarsus 44
Temps 30, 32, 52, 91, 92
Tiflis 57
Times 30
Tirol 71
Tobruk 65

Toulon 50, 64, 97, 98
Trablus 22, 47, 49, 64, 98, 112
Trablusgarb 7, 12, 49, 65, 66, 98, 100, 107, 112
Trabzon 89
Transilvanya 71
Trente 60
Trentin 72
Trieste 49, 60, 71, 72
Trummler (Amiral) 52, 56
Tuna 62, 78, 111
Tunus 64, 65
Türkiye 9, 12, 22, 31, 36, 37, 38, 39, 48, 53, 54, 55, 64, 66, 67, 69, 74, 75, 79, 84, 85, 87, 91, 92, 97, 102

Ü
Ümidburnu 39, 106
Üsküb 77
Üsküdar 90, 106

V
Van 44
Vardar 75, 78, 82
Vineta 53
Viyana 30, 31, 32, 56, 72, 75, 77, 79, 80, 81
Vossische Zeitung 53, 67
Vüstâ Türkleri 112

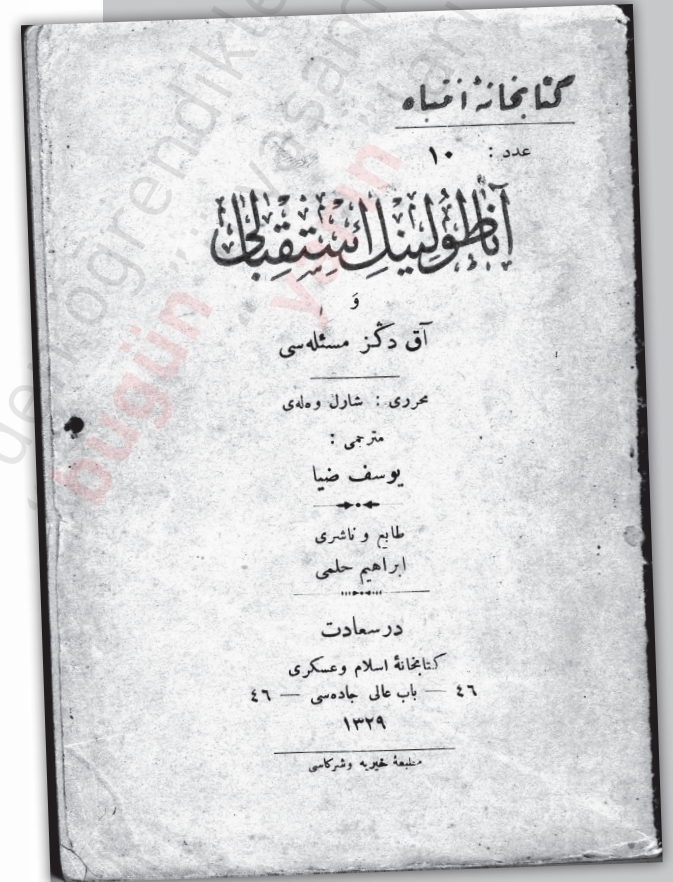
W
Winston Churchill 25, 27, 28

Y
Yafa 45
Yenipazar 74, 76, 77, 78, 80
Yumurtalık 44, 46, 54
Yunanistan 31, 32, 33, 34, 48, 106

TIPKIBASIM

CHARLES VELLAY

Anadolu'nun İstikbâli ve Akdeniz Meselesi

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

نفوس ملیه نك تناقصی بویله جه دوام ایدرسه اون بش یکر می سنه صکره اناطولیده دخی اکثریتی همان همان غائب ایتک اوزره یز بونقطه ده کوزلریمزی درت آچلی یز .

تکثیر نفوس بچنده اسلامیتک بیوک بر لطف ونعمتی واردرکه اوده تعدد زوجاتدر عصر حاضرده معیشتک آغیرلنی حسیه شهرلر ایچون پک زیاده مشکل التطبيق اولان بواصول کویلر ایچون موجب فوائد اولور . برعالبه رئیس هم قادی نك ترلاده کی عملندن همده زریته اولان خدمندن استفاده ایدر . بوضورتله قادی ن معیشتجه ارککه بار اولمقدن زیاده ارککک رفاه معیشته وعین زمانده نفوس ملیه نك ترایدینه خدمت ایتمش اولور . بواصولک تطبیقی هر نوع وسائطله تشویق ایتلی وبقاوموجودیتک شرایط اصلیه سندن اولدیغنه ایمان واعتقاد ایتدیرمیلدر .

حس تعاونک اویانمسی ومظهر سهولت اولمسی ، مساعینک تنظیمی وایلروله مک عزمنک قلب ملته تمرکز ، نفوس ملیه نك تکثیری نتیجه سی اوله رق چوق کچمه دن مملکتده ثروت وسامانک تراکم ایتدیکی ، علوم وصنایع اوجاقلرینک شعله پاش اولدیغی وعروق ملته حیات وقدرت قانلرینک جولان ایتدیکی وملتک حق بقا وموجودیتنی ادراک ایلدیکی کورولور . وایشته اووقت اوروپانک بتون ترتیبات سیاسیه سی بر خیال وسرابدن عبارت قالیر .

ترددله ، قرارسزلقله کچیره جک زمانمز یوقدر . وقت پک طار- لاشمشدر نه یاپمغه مقتدر ایسه ک بر آن اول یاپملی یز اکر انسان

صفتیه یاشامق احتیاجنده ایسه ک اکر اجدادیمزک خون شهامت وعصیتنک دها بر زره سندن نصیبه دارایسه ک ؛ اکر فاتحلرک ، سلیملرک ، سلیمانلرک تحت شوکتنده فردیناندر ، قسطنطینلر ، نیقولالرک قاعد اولدیغی کورمک ایسته میورسه ق روم ایلی معابد اسلامیه سنده اولدیغی وجه ایله ایاصوفیه ده ، سلیمانیه ده قدسک حریم شریفنده ودها سائر محال مبارکده اذان محمدی یرینه ناقوسلر چالندیغی لفظه جلال یرینه صلیبر دیکلیدیکنی ایشیتمک و کورمک ایسته میورسه ق ؛ اکر اولاد و اخفادیمزک مسئولیلر ایغی آلتنده چیکندکلرینی ذلیل وسفیل بر مخلوق وحشی کبی مرحمتسزجه سنه اولدیرلرکلرینی اباکار اسلامک عرضلرینک پامال ایلدیکنی بر کره دها کورمک نیتنده دکلسه ک خلاصه آهنگ عمومی مدنییه قاریشهرق پر حیثیت وشرف بر حیاته مظهریت عزمنده ایسه ک وقت غائب ایتکسزین هر شیء یاپملی یز . اوکمزده ایکی طریق واردر ؛ محقق بونلردن برینی تعقیب ایده جکر : یا اوروپالیلاشمق و بو صورتله اوروپا استیلاسنه مقاومت ایده جک بر قدرت احرازیه ملتزمی اسارتدن قورتارمق ، ویاخود شرقی وآسیالی قاهره ق پک یقین زمانده محو ومنقرض اولمق ؛ بونلردن بریسنک اتخابی بزه یغنی عموم افراد ملته عاندر .

اوله رق قادينلرک جمعیت انسانيه ايجنده حائز اولملری لابد اولان موقع اجتماعي بی انلره ويرمک لازمدر . ظاهرده اوچنجی بشنجی درجدهده کورینن بو کیفیت حقیقتده برنجی درجدهده حائز اهمیتدر . بوکون اسلاملر هر جمعیت مدنيه دن مطروددر . احياناً بر جمعیت ايجنه داخل اولان کيمسه لر بيله هر حالده معروض استتقال دکسه لر مطلقا معروض لاقیدی درلر . زیرا قادينلر يميزک جمعیتلردن تباعدی بزم حقمزده قابلیت مدنيه و اجتماعيه دن محروم اولديغمز ظنی ویرمش ویکر منجی عصرده بزى اوروپانک اورته سنده باربار و خودکام بر قوم اولمق اوزره طانيتدير مشدر . اوروپا فيوض عرفان و مدنيتندن استفاده ایده بيلمک ايسه جمعیت حالنده ياشامق و جمعیتله ياشايه رق تعاون ملی اساسلرينی وضع ايتمکه قابل اولور . تربیه عمومیه نك وجود بولمسی ، انسال آتیه نك بر جمعیت مدنيه افرادنجه درعهده ايدلمسی لازم اولان وظائفی ادراك ایده بيلمسی ، معاشرت بين الملله داخل اوله رق بوملتكده مدنه اهل اولديغك وحق حیات وبقاسی بولونديغك اثبات وارانه اولته بيلمسی قادينلره بر موقع اجتماعي ويرمکه ممکندر .

بونک نتايچندن اورکمه محل يوقدر ابتداء بعض مناسبستزلکلر وقوعبولسه بيله هر حالده حیثیت نسوانیه شيمديکندن چوق زياده مصون التعرض قاله جغه شبهه ايمه ميليدر . بونی ياپمغه مجبورز وایر کيج ياپه جغز . روسيه مسلمانلری

کوزلر يميزک اوکنده در . انجق اوروپانک ربه اسارتنه طوتولمازدن دوچار مذلت ونکبت اولمازدن اول ياپملى يز . بالاخره اسير و ذليل وهر درلو شرف و موجوديتدن محروم اوله رق بويوله سلوک ايتسه ک بيله هيچ بر طرفدن برزره حرمت ومخادنت جلب ايتمک امکانی يوقدر .

عين زمانده مملکتده حس تعاونی اوياندير ميليدر ذاتاً بوتحول اجتماعي وقوعبولدقدن صکره بين الافراد حس تعاون کنديلکندن اويانه جقدر . حکومت بونی هر نوع وسائطله تسهيل ايتليدر . هر درلو (موتوئل) (قوتوپراتيف) وسائر شرکتلرک سهولته تشکله يارديم ايتملى ومملکتده بر جريان اقتصادى توليد ايتليدر . قادين ، ارکک عموميتله چاليشملى ؛ علوم ايجون صنايع ايجون چاليشملى ؛ تجارت وزراعت ايجون هر شعبه ثروت وسامان ايجون عزم ايله خواهشله ، پراميد و آمال اوله رق چاليشملى بر حيات مسعوده مدنيتپرورانه وجوده کتير ميليدر . کوندن کونه تناقص ايتمکه اولان نفوس مليه نك ضياعنى اعاده وعرق ملينک انحطاطى منع ايجون هر درلو تدابيرى تطبيق وهر درلوفدا کارلغى اختيار ايتملى ؛ روم ايلیده اسارت اجنيه تحتنده قالان ملتداش لريمزک انا وطنه عودتلرينی تسهيل ايتليدر . انا طولیده ساکن ملل غير مسلمه دن هر برعائله نك سکزاوندن آشاغى اولادى اوندیغنى وحتی اون بشه قدر اولاد صاحبزى . بولوندوغنى نظر دقتدن اوزاق طومه ميليدر . اونلرک کوندن کونه بوتزايدى مقابله

Anadolu'nun İstikbâli ve **AKDENİZ MESELESİ**

20. yüzyılın başlarında Avrupalı devletlerin, Osmanlı Devleti'nin egemenliğindeki Akdeniz sahillerinde çok önemli çıkarları vardı. Başta Boğazlar, Anadolu, Suriye, Mısır ve Kuzey Afrika olmak üzere Akdeniz ve Ege Denizi sahillerinde yer alan bu topraklar, Batılıların siyasî, ekonomik, stratejik ve kültürel menfaatlerinin başlıca çatışma alanıydı. Kökleri 18. yüzyıla dayanan bu menfaatler, kendi aralarında anlaşmazlık ve çatışmalara sebep olabildiği gibi, zaman zaman aynı ittifak çatısı altında birleşmelerine de yol açıyordu. Tıpkı 19. yüzyıl boyunca periyodik aralıklarla ortaya atılan Doğu Sorunu'nda (Şark Meselesi) olduğu üzere. 20. yüzyılın başlarında ise Batılı devletlerin gündemini "Akdeniz Sorunu" işgal ediyor ve bu sorun büyük ölçüde Osmanlı'ya bağlı olan toprakları konu ediniyordu. Bu yönüyle Akdeniz Sorunu, başta İngiltere ve Almanya olmak üzere Fransa, İtalya, Avusturya ve Rusya arasındaki kutuplaşmaların önde gelen sebeplerinden birini oluşturuyordu.

Elinizdeki bu çalışma, Fransız bilim adamı Charles Vellay'ın (1876-1953) 1913 yılında yayınladığı *Akdeniz Sorunu (Le Problème Méditerranéen)* adlı eserinin, Yusuf Ziya (Özer) tarafından aynı yıl Osmanlıca neşredilen *Anadolu'nun İstikbâli ve Akdeniz Meselesi* adlı kitabın çevirisidir. Eser, mütercimi Yusuf Ziya'nın da belirttiği gibi Balkan Savaşları'nın hemen ardından kaleme alınmış önemli bir kaynaktır. Çünkü Batılı devletlerin ortaya attığı Akdeniz Sorunu, Osmanlıların elinde kalan Anadolu ve Suriye'nin geleceğini doğrudan etkilemektedir. Bu sebeple Yusuf Ziya, bu önemli eseri *Anadolu'nun İstikbâli ve Akdeniz Meselesi* adıyla çevirdiğini belirterek kitabına şu notu düşmüştür:

"Hiss-i vatanla yürekleri sızlayan her Osmanlının eseri kemal-i dikkatle mütalaa etmesinin rica ederiz".

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-605-4635-54-2

9 786054 635542